



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 listopada 2017 r.

Pozycja 233

POSTANOWIENIE z dnia 21 czerwca 2017 r. Sygn. akt Ts 257/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

art. 11 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, ze zm.) z art. 2, art. 42 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 6 grudnia 2016 r. (data nadania) Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 11 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, ze zm.; dalej: p.p.s.a.) w zakresie, w jakim przepis ten wiąże sądy administracyjne również w sprawach innych osób niż osoba, przeciwko której wydano prawomocny, skazujący wyrok w postępowaniu karnym, jest niezgodny z art. 2, art. 42 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Wyrokiem z października 2014 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. (dalej WSA), po wznowieniu postępowania, oddalił wniesioną przez skarżącą skargę na postanowienie Dyrektora Izby Skarbowej w Ł. z marca 2014 r. w przedmiocie odmowy wstrzymania wykonania decyzji ostatecznej organu kontroli skarbowej z 30 grudnia 2011 r., wydanej w sprawie podatku od towarów i usług za luty, czerwiec, sierpień-grudzień 2006 r., w której organ uwzględnił ustalenia faktyczne dotyczące popełnienia czynu zabronionego zawarte w wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z września 2011 r. WSA nie zanegował tych ustaleń, zgodnie z art. 11 p.p.s.a., w myśl którego ustalenie wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego, co do popełnienia przestępstwa, wiąże sąd administracyjny. Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z lipca 2016 r. oddalił skargę kasacyjną skarżącej, podzielając argumentację WSA.

Zdaniem skarżącej art. 11 p.p.s.a. w zakresie, w jakim przepis ten wiąże sądy administracyjne również w sprawach innych osób, niż osoba przeciwko której wydano prawomocny,

skazujący wyrok w postępowaniu karnym, narusza konstytucyjnie uregulowaną zasadę domniemania niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji), określoności (art. 42 ust. 1 Konstytucji) oraz uniemożliwia podjęcie skutecznej obrony w toczącym się postępowaniu podatkowym (art. 42 ust. 2 Konstytucji). Ponadto – jak twierdzi skarżąca – w wyniku obowiązywania zaskarżonego przepisu, została ona pozbawiona prawa do sprawiedliwego procesu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), co także narusza zasadę demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji).

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 27 lutego 2017 r. pełnomocnik skarżącej został wezwany do uzupełnienia braków formalnych wniesionej skargi konstytucyjnej. Pismem z 13 marca 2017 r. pełnomocnik skarżącej uzupełnił braki formalne skargi konstytucyjnej.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

Analizowanej skardze konstytucyjnej nie może zostać nadany dalszy bieg z uwagi na jej oczywistą bezzasadność.

Skarżąca twierdzi, że art. 11 p.p.s.a. w zakresie, w jakim przepis ten wiąże sądy administracyjne również w sprawach innych osób, niż osoba przeciwko której wydano prawomocny, skazujący wyrok w postępowaniu karnym, narusza art. 2, art. 42 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji. Z uzasadnienia powyższych zarzutów wynika, że związanie sądów administracyjnych ustaleniami poczynionymi w prawomocnym wyroku karnym prowadzi do naruszenia konstytucyjnej zasady domniemania niewinności, określoności oraz prawa do obrony. Ponadto, jak podnosi skarżąca, oznacza to *de facto* pozbawienie jej prawa do sądu, gdyż nie ma żadnej możliwości zanegowania ustaleń poczynionych przez sąd karny w prawomocnym wyroku.

W pierwszej kolejności Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 11 p.p.s.a. „Ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd administracyjny”.

Już z samej treści tego przepisu wynika, że związanie sądu administracyjnego ustaleniami faktycznymi poczynionymi w toku prowadzonego postępowania karnego ogranicza się jedynie do tych ustaleń, które dotyczą faktu popełnienia przestępstwa. Wprowadzenie tego rozwiązania – jak słusznie wskazały sądy administracyjne w sprawie skarżącej – ma na celu zagwarantowanie ochrony pewności obrotu prawnego oraz powagi wymiaru sprawiedliwości dzięki unikaniu sytuacji, w której na podstawie tych samych stanów faktycznych zapadałyby różne orzeczenia w postępowaniu karnym i sądownoadministracyjnym.

Trybunał Konstytucyjny zwraca uwagę na to, że ustalenia wynikające z prawomocnego wyroku karnego stanowią jedynie element oceny w postępowaniu sądowoadministracyjnym. Zgodnie bowiem z art. 133 § 1 p.p.s.a. podstawą orzeczenia sądu administracyjnego jest cały materiał faktyczny i dowodowy zebrany w danej sprawie. Nie ulega zatem wątpliwości, że sądy administracyjne nie ograniczają się jedynie do powtórzenia ustaleń poczynionych w prawomocnym wyroku karnym. Oznacza to, że skarżąca w toku prowadzonego postępowania miała zagwarantowaną możliwość prezentowania dodatkowych dowodów przemawiających za jej stanowiskiem. Nie jest natomiast tak, że ich nieuwzględnienie przez sąd automatycznie prowadzi do pozbawienia strony prawa do sądu. Co istotne, organ postępowania administracyjnego zapoznał się z całością argumentacji skarżącej i dopiero po wszechstronnej analizie uznał, że jest ona nieprzekonująca.

Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, prawo do sądu swoimi gwarancjami obejmuje: 1) prawo dostępu do sądu, tj. prawo uruchomienia procedury przed sądem – organem o określonej charakterystyce (niezależnym, bezstronnym i niezawisłym); 2) prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności; 3) prawo do wyroku sądowego, tj. prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd; 4) prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawę (zob. wyroki TK z: 9 czerwca 1998 r., K 28/97, OTK ZU nr 4/1998, poz. 50; 12 maja 2003 r., SK 38/02, OTK ZU nr 5/A/2003, poz. 38; 24 października 2007 r., SK 7/06, OTK ZU 9/A/2007, poz. 108).

W analizowanej sprawie powyższe gwarancje zostały spełnione, zaś zarzuty skarżącej wiążą się w istocie z ustaleniami dokonanymi przez sąd administracyjny poczynionymi w oparciu o ustalenia sądu karnego, przy jednoczesnym odrzuceniu przez pierwszy z sądów argumentacji skarżącej.

W związku z powyższym twierdzenia skarżącej dotyczące naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji przez zakwestionowany art. 11 p.p.s.a. są bezzasadne w stopniu oczywistym.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 42 Konstytucji przez zaskarżony art. 11 p.p.s.a. Trybunał stwierdza, że wzorzec kontroli konstytucyjności został wskazany w sposób niewłaściwy. Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, a także stanowiska doktryny, w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że gwarancje zawarte w art. 42 Konstytucji, a więc zasady ustawowej określoności czynu zabronionego, prawa do obrony oraz domniemania niewinności, swoim zakresem obejmują jedynie postępowanie karne, a także inne postępowania o zbliżonym do postępowania karnego charakterze i przedmiocie (zob. wyrok TK z: 26 listopada 2003 r., SK 22/02, OTK ZU nr 9/A/2003, poz. 97; 3 listopada 2004, K 18/03, OTK ZU nr 10/A/2004, poz. 103; P. Wiliński, *Proces karny w świetle konstytucji*, Warszawa 2011, s. 167 i n.). Nie ulega natomiast wątpliwości, że w postępowaniu podatkowym prowadzonym na gruncie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych kwestia zawinienia nie ma żadnego znaczenia. Wobec powyższego nie ma podstaw, aby gwarancje przewidziane w art. 42 Konstytucji rozciągać także na inne postępowania.

Ponadto w skardze konstytucyjnej skarżąca jako wzorzec kontroli konstytucyjności zaskarżonego art. 11 p.p.s.a. wskazała art. 2 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny po raz kolejny przypomina, że jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, art. 2, Konstytucji nie może stanowić samodzielnego wzorca kontroli w postępowaniu inicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej (zob. np. postanowienia TK z: 24 października 2001 r., SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225; 20 lutego 2008 r., SK 27/07, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 22; oraz wyroki TK z: 13 stycznia 2004 r., SK 10/03, OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 2; 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK ZU nr 7/1998, poz. 114 i 10 lipca 2000 r., SK 21/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 144). Wynika z tego, że art. 2 Konstytucji może być powołany jako wzorzec kontroli w postępowaniu skargowym tylko wówczas, gdy zostanie odniesiony do treści innych norm konstytucyjnych chroniących poszczególne wolności i prawa naruszone regulacją kwestiono-

waną w skardze konstytucyjnej (zob. np. postanowienie TK z 3 marca 2002 r., Ts 108/01, OTK ZU nr 2/B/2002, poz. 138 i cytowane tam orzecznictwo).

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.